

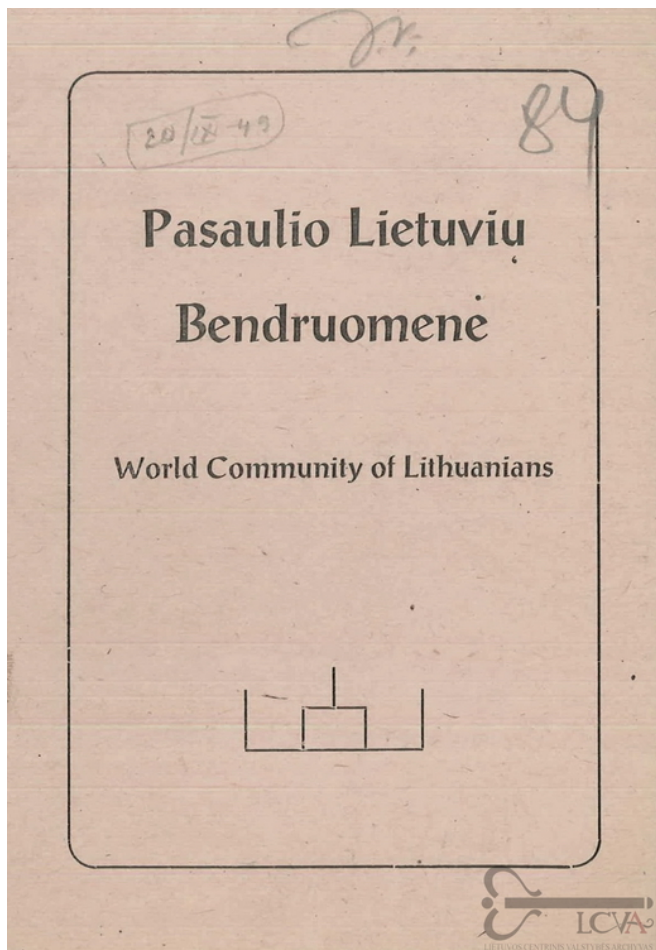

Pasaulio lietuvių bendruomenė - unikalus reiškinyss lietuvių diasporos istorijoje

Daiva DAPKUTĖ

„Ką man duoda Bendruomenė? - Nieko neduoda. Juk aš pats ir esu ta bendruomenė, tai ką čia sau pačiam duosi“[\[1\]](#)

Netrukus įvairių pasaulio kraštų lietuviai Vilniuje rinksis į jau XVII Pasaulio lietuvių bendruomenės (PLB) Seimą. Vienintelė tokia – *viso pasaulio lietuvių vienijanti* – organizacija, įžengusi į solidų septintą dešimtmetį[\[2\]](#), šiuo metu jungia 54 kraštų lietuvių bendruomenes. Tradiciškai PLB Seimai rengiami kas treji metai, tačiau dėl pandemijos pernai turėjusį vykti Seimą buvo nuspręsta perkelti į 2022 metų vasarą. Tad liepos mėnesį Vilniuje susirinkę didelių ir mažų, solidžių istorinę veiklos patirtį turinčių ir dar visai neseniai susibūrusių kraštų lietuvių bendruomenių ir jaunimo sąjungų atstovai turės progą ne tik gyvai susitikti, pabendrauti, išsirinkti naują organizacijos vadovybę, bet ir apsvarstyti organizacijos vidaus reikalus, pasidalinti rūpesčiais, pasidžiaugti laimėjimais, aptarti atskiriems kraštams ir visoms bendruomenėms aktualius klausimus. Jie atstovaus ne tik skirtingų kraštų, bet ir skirtingų kartų, skirtingų patirčių lietuviams: po Antrojo pasaulinio karo Lietuvą palikusiems karo pabėgėliams, jų palikuonims ir jau po 1990 m. iš nepriklausomos Lietuvos išvykusiems, svetimame krašte gimusiems bei augusiems ir dar visai neseniai galbūt tik trumpam laikui Lietuvą palikusiems tautiečiams. Kiekvienas iš jų galėtų papasakoti savą istoriją, kodėl, kas ir kaip atviliojo į Bendruomenę, o kai kurie galbūt pakartotų prieš dešimtmetį Vokietijos lietuvių bendruomenės Tarybos narės Bronislavos Lipšienės ištartus žodžius „aš pats ir esu bendruomenė“.

Leidinio „Pasaulio lietuvių bendruomenė“
ištrauka. 1949 m. rugsėjo 20 d. LCVA

Tiems, kurie priklauso Bendruomenei, lyg ir savaime aišku, kas ji yra, ką ji veikia ar ką gali duoti. Dauguma jos veikloje dalyvaujančių nesunkiai galėtų jums papasakoti savo krašto LB ir visos PLB istoriją, priminti svarbiausius istorinius faktus, Bendruomenės kūrėjų, iniciatorių ir buvusių pirmininkų pavardes, paminėti Lietuvių chartą, o galbūt net pacituoti atskirus jos punktus. Liūdnesnis vaizdas susidarytų pabandžius apie Pasaulio lietuvių bendruomenę paklausinėti paprastų Lietuvos miestų ir miestelių žmonių nuomonės. Net be visuomenės apklausos rezultatų galima spėti, kad nemažai daliai ne tik Lietuvoje, bet ir užsienyje gyvenančių lietuvių šios organizacijos pavadinimas iki šiol bus mažai girdėtas ir greičiausiai nieko nereiškiantis. Atrodo, per tris nepriklausomybės dešimtmečius Lietuvoje daug kalbėta apie išeivijos istoriją ir dabartį, išleista daugybė knygų apie įvairias išeivijos gyvenimo sritis (visuomeninį gyvenimą, politinę, kultūrinę veiklą, literatūrą, švietimą, organizacijas ir iškilias asmenybes), kuriami dokumentiniai filmai, TV ir radijo laidos. PLB taip pat negalėtų skūstis žiniasklaidos (ypač svarstant svarbius lietuviams dvigubos pilietybės ar emigracijos klausimus) ar istorikų dėmesio trūkumu, apie atskirų kraštų

bendruomenės ir PLB išleista keletas knygų[3], dar viena šiuo metu rengiama apie PLB veiklą per 30 Lietuvos nepriklausomybės metų turėtų pasirodyti artimiausiu metu. Pirmaisiais nepriklausomybės metais Lietuvoje trūko žinių apie svetur gyvenančius lietuvius, o šiuo metu bet kuris besidomintis gali nesunkiai susirasti reikiamą informaciją. Tačiau nepaisant informacijos gausos, atliktų darbų ir išleistų knygų skaičiaus, išeivijos istorija, organizacijos, bendruomeninis gyvenimas iki šiol daugeliui Lietuvos gyventojų vis dar lieka svetimas ir mažai pažįstamas. Dalis jų Pasaulio lietuvių bendruomenę „atranda“ tik atsidūrę svetimame krašte, bet net ir ją atradę dažnai laikosi nuošaliai, o paklausti galėtų išvardinti daugybę argumentų, kodėl nedalyvauja išeivijos bendruomenės gyvenime. Žvelgiant į didžiulius naujosios posovietinės lietuvių emigracijos mastus ir negausiai į lietuvių bendruomenės renginius susirenkančių (nekalbant jau apie aktyviai dalyvaujančių LB veikloje) lietuvių skaičius tenka pripažinti, kad PLB (kaip *visus pasaulio lietuvius vienijanti ir jiems atstovaujanti* organizacija) vis labiau tolsta nuo šio visuotinio siekio ir pagal turimų narių skaičių dar niekada taip beviltiškai nebuvo nutolusi nuo realybės. Kas atsitiko? Kodėl didelei daliai lietuvių LB tampa svetima, neaiški, nešiuolaikiška, o galbūt ir ne itin reikalinga? Klausimas, kuris galėtų būti svarstomas ne tik PLB Seime ir į kurį galima būtų rasti ne vieną atsakymą.

Bene paprasčiausia būtų pirštu belsti į pačią PLB – galbūt ji neatlieka savo funkcijos (ar blogai ją atlieka), negeba prisitaikyti prie besikeičiančių aplinkybių, nesupranta dabartinių lietuvių emigrantų realybės, nesugeba jų sutelkti ar jiems atstovauti. Kritikuoti lengva. Sudėtingiau būtų pažvelgti giliau ne tik į kitus, bet ir į save ir pabandyti suprasti, kas vyksta, kodėl dauguma naujosios emigracijos bangos lietuvių nerodo didesnio noro solidariai prisidėti prie bendruomenės veiklos, jungtis į kokia nors draugijas, sambūrius. Paaiškinimo galima ieškoti sovietmečio, suardžiusio iki tol buvusio lietuvių visuomeninio bendruomeninio gyvenimo pamatus, palikime – galima pastebėti, kad daugelis posovietinių lietuvių neturi jokios pilietinės, draugijinės veiklos tradicijų ir įgūdžių, be kurių neįmanoma suprasti organizuotos savanoriškos veiklos svarbos. Kokie nors kultūrinės antropologijos specialistai ar sociologai greičiausiai įrodinėtų, kad panašūs pilietinės bendruomeninės veiklos aižėjimo procesai jau kuris laikas pastebimi ir Vakarų pasaulyje, bet specifiškai pasireiškia būtent pototalitariniuose, posovietiniuose kraštuose. Savanoriškų bendruomeninių, draugijinių veikimo patirčių neturėjimas gali lemti ir visuotinį nesidomėjimą tokio organizacinio gyvenimo istorija išeivijoje. Kam reikalinga kokia nors organizacija ar bendruomenė? Juk be jos lengviau ne tik žmogui, bet ir jo piniginei: nereikia nieko daryti, įsipareigoti, mokėti kokių nors savanoriškų „solidarumo“ įnašų ir pan. Skirtingai nuo vadinamosios DP kartos, sukūrusios PLB organizaciją ir visą savo veiklą koncentravusios į du pagrindinius principus (tautiškumo išsaugojimo išeivijoje ir kovos už Lietuvos nepriklausomybės atkūrimą), naujieji išeiviai atrodo pernelyg skirtingi, išsibarstę, neturintys bendrų tikslų, siekių, kurie vienytų, trauktų į vieną būrį. Kita vertus, šiais globalizacijos laikais neišvengiamai keičiasi pati migracijos ir diasporos sąvoka: nuolatinis migravimas, gyvenimas ne vienoje šalyje darosi gana įprastas, lengvai suvokiamas ir lietuvių sąmonei priimtinas reiškinys, o šiuolaikinės ryšio technologijos bei internetiniai komunikaciniai tinklai leidžia, net ir fiziškai esant toli nuo Lietuvos, jaustis kaip namie, bendrauti su artimaisiais, bičiuliais, lyg jie būtų greta, ir neprarasti ryšio su lietuviais.

Kraštų lietuvių bendruomenių ir jaunimo sąjungų pirmininkų suvažiavimas 2017 m. Panevėžio raj., A.Sartanavičiaus nuotr.

Taigi, stebint besikeičiantį pasaulį norom nenorom kyla klausimas: gal tokių organizacijų, kaip LB, nebereikia? Kas atsitiktų, jei ši organizacija išnyktų? Galbūt niekas jos nepasigestų? Juk greta jos netrūksta įvairių draugijų, klubų, kiekvienas svetimame krašte pagal poreikį galėtų susirasti ar iš bendraminčių ratelio susikurti sau artimą mažesnę ar didesnę religinę, visuomeninę, sporto ar muzikos bendruomenę – neoficialią, tik retkarčiais besiburiančią ar oficialiai įregistruotą „organizacinį mechanizmą“. Kiekvienas kraštas turėtų (arba ne) atskiras organizacijas ar visuomeninio, kultūrinio veikimo centrus, pavieniais būreliais rūpintųsi jaunosios kartos tautinio ugdymo, lietuviškos tapatybės išsaugojimo problemomis. Sunkiau būtų atlikti didesnius darbus (nuo šeštadieninių mokyklų, darželių iki jaunimo kongresų ar tautinių šokių ir dainų švenčių organizavimo), kuriais rūpinasi LB ir kuriuos atlikti paskirai, išsibarsčius būtų nelengva, o galbūt netgi sunkiai įmanoma. Be PLB gyvenimas išeivijoje greičiausiai nesustotų, bet kas tarpusavyje berištų lietuvius už Lietuvos ribų? Kas palaikytų tautinį solidarumą tarp pavienių draugijų ir atskirų kraštų bendruomenių? Ar netaptų lietuviai, kaip rašė vienas iš PLB iniciatorių Mykolas Krupavičius, „tik palaidų plytų krūva“?

Klystume manydami, kad abejonės dėl PLB kyla tik šiuolaikinei posovietinei lietuvių emigrantų bangai. „O kam gi mums reikia tokios bendros, visiems tos pačios atstovybės? Ar mes čia kokia valstybė, ar kas? Mes gi čia esam pasklidę plačiam krašte, vieni kitų nepriklausomi ir įvairūs savo pažiūromis, interesais, skoniais... O kadangi tarp įvairių yra ir panašių vienu į kitus, tai panašūs „susuostom“ ir susi-metam į draugijas, partijas, sąjungas, sąjūdžius, klubus, federacijas ar dar kaip nors pavadintas organizacijas, – vietines, arba ir „centrines“, turinčias bendras viršūnes, bet **tik sau, o ne mums visiems bendras**. Taigi, sakytum, ko daugiau bereikia (...)“[\[4\]](#) Skamba panašiai, lyg būtų kalbama apie šių dienų realybę, nors šie žodžiai buvo rašyti žurnalisto Vinco Rastenio daugiau nei prieš penkis dešimtmečius. Žvelgiant į istoriją galima pastebėti, kad su įvairiomis problemomis LB susidurdavo nuo pat įsikūrimo pradžios, o jos veikloje aktyviai dalyvavo ir solidarumo įnašus mokėdavo tik dalis (geriausiu atveju apie trečdalį) išeivijos visuomenės.

PLB XIII Seimas. 2009 m. PLB archyvo nuotr.

Vartant PLB istorijos puslapius galima pastebėti, kad pavadinime esantis žodis „bendruomenė“ visuomet kėlė bene daugiausia klausimų – kas yra bendruomenė, kas jos organizacija, kas į ją įeina, kokia tokios bendruomenės ar organizacijos

prasmė. Mykolas Krupavičius, Stasys Barzdukas, Juozas Girnius ir kiti Pasaulio lietuvių bendruomenės kūrėjai ne vieną plunksną sulaužė diskutuodami apie „tautinę bendruomenę“ ir jos prigimtį, PLB tikslus bei uždavinius, bandydami lietuviams paaiškinti bendruomenės, organizacijos sampratą, jos narystės klausimus. M. Krupavičius aiškindamas PLB esmę kategoriškai teigė, kad PLB yra ne draugija, o „tautinė bendruomenė“ ir kiekvienas lietuvis „savo prigimtimi“ priklauso lietuvių bendruomenei: į draugiją stoja tas, kas nori, o tautinei bendruomenei priklauso kiekvienas lietuvis, nesvarbu, kur jis gimė ir kada gimė, nori būti bendruomenės narys, ar nenori, kalba lietuviškai ar nekalba, jaunas ar senas, naudingas bendruomenei ar jai žalingas[5]. Tiesa, tokie teoriniai pagrindai stovėjo ant nelabai tvirtų kojų ir davė pagrindo įvairioms interpretacijoms. Galbūt, kaip anuomet pastebėjo į spaudoje virusias diskusijas įsijungęs žurnalistas Vincas Rastenis, klaida buvo organizaciją pavadinti tuo pačiu vardu, kaip ir visą visuomenę, nes dviprasmiškas bendruomenės esmės apibūdinimas ne kartą buvo virtęs bendruomenės oponentų kritikos, aštrių ginčų ir net puolimo objektu. Stasys Barzdukas vienas pirmųjų gana tiksliai išaiškino, koks skirtumas tarp „lietuvių bendruomenės“ (mažosiomis) ir „Lietuvių Bendruomenės“ (didžiosiomis raidėmis): mažosiomis raidėmis rašoma lietuvių bendruomenė yra „visi lietuviai“, o rašydami „Lietuvių Bendruomenė“ (didžiosiomis raidėmis) pažymime lietuvių bendruomenės vardu veikti apsiėmusią *organizaciją*. Bendruomenės organizacija yra tik jos veiklusis branduolys, jungiantis sąmoningiausius ir aktyviausius lietuvius, V. Rastenio žodžiais tariant, „organizacinis mechanizmas“, be kurio pati visuomenė būtų tik beformė inertiška masė[6]. Tame bendruomenės branduolyje-organizacijoje *visų lietuvių nėra*, niekad nebuvo, nebus ir turbūt nė nereikia. Norint pasiekti PLB visuotinumą reikėtų ne tik kiekvieno bendruomenės nario savanoriško apsisprendimo dalyvauti bendrame visuomenės gyvenime, bet ir organizacinio paklusnumo bei moralinių įsipareigojimų bendriems tikslams pasiekti, kas praktiškai yra neįmanoma.

Kad ir kai gražiai skambėtų pavadinimas, PLB realybėje niekada taip ir netapo „visus pasaulio lietuvius vienijančia“ organizacija ir buvo tik moraliniais tautinio solidarumo saitais susieta savanoriška visuomeninė organizacija, neturinti kokių nors paveikių instrumentų, galinčių priversti savo narius (o ką jau bekalbėti apie visus lietuvius) įgyvendinti keliamus tikslus ar talkinti atliekant vienus ar kitus darbus. Kita vertus, ji niekada nebuvo tik paprasta organizacija, panašia į kitas organizacijas ar draugijas. Savo apimtimi, veiklos pobūdžiu, rezultatais PLB iki šiol išlieka unikalus reiškinys lietuvių diasporos istorijoje. Lietuvių bendruomenės

organizaciją iš kitų organizacijų išskiria jos visuomeniškumas ir demokratiškumas, būtent čia per visus istorijos vingius slypėjo šios organizacijos žavesys: nors didelė dalis lietuvių likdavo (ir iki šiol lieka) Bendruomenės nuošalyje, jie gali, **jei tik nori**, bet kada įsijungti, dalyvauti LB veikloje, rinkti atstovus ir t. t. PLB visuotinio principas visais laikais praktiškai pasireiškė ne tuo, kad jai **savaime priklausė** visi pasaulio lietuviai, bet tuo, kad jai **galėjo (ir gali) priklausyti** visi norintys ir kad šios organizacijos veikla buvo nukreipta ne tik siaurai į savo organizacijos narius, o į **visus lietuvius**. Visais laikais visuose kraštuose netrūko abejojančių, nepritariančių PLB idėjai, kritikuojančių PLB ir atskirų kraštų LB vadovus, jų veiklą. Tačiau metams bėgant susiklostė tradicija, kad net bendruomenės veikloje nedalyvaujantys pripažino jos moralinį autoritetą, LB kaip „visų mūsų bendruomenę“, savo krašto ir viso pasaulio (PLB) lietuvių atstovybę, atliekančią daugybę svarbių, visai išeivių bendruomenei reikalingų darbų.

Lietuvių bendruomenių ir jaunimo sąjungų pirmininkai susirinkę į suvažiavimą. 2019 m. PLB archyvo nuotr.

Į kurią PLB jos iniciatoriai dėjo daug vilčių, tikėtasi, kad ji sujungs visus pasaulio lietuvius, bus lietuviybės tvirtovė, ugdys jaunosios kartos tautinį solidarumą, kovos dėl Lietuvos nepriklausomybės, koordinuos kultūrinę veiklą ir t. t. Ne viską pavyko pasiekti – kiekviena LB galėtų papasakoti apie savus darbus, palikimo ir nuosmukio laikotarpius, sėkmingai įgyvendintus ar nepavykusius sumanymus. Tačiau, nepaisydama nesėkmių, skeptikų kalbų ar pesimistų prognozių, LB per visus šiuos dešimtmečius sugebėjo išlikti.

Žvelgiant į PLB istoriją galima matyti, kaip keitėsi organizacija. Keitėsi ne tik bendruomenių skaičius (nuo 19 pirmame PLB Seime 1958 m. iki 54 – 2022 m.), jos pirmininkai ir jai atstovaujantys veidai. Keitėsi pati Bendruomenė, išgyvenusi ne vieną „lūžinį momentą“, įvairius nesutarimus bei ginčus tiek pačioje organizacijoje, tiek už jos ribų. Šiuolaikiniam jaunimui būtų sunkiai suvokiamos kadaise vykusios įnirtingos rinkiminės atskirų grupių („frontininkų“ ir „liberalų“, „vlikininkų“ ir „bendruomenininkų“, politikų ir kultūrininkų) kovos, keleriems metams galėjusios nulemti, į kurią pusę suksis jei ne visos LB, tai bent centro valdybos gyvenimas. Vargiai kas nors šiais laikais beprisimena kadaise atskilusią ir atskirai veikusią „Reorganizuotą lietuvių bendruomenę“, o kur dar įtempti santykiai su kitomis organizacijomis, tokiomis kaip Amerikos lietuvių taryba (ALT) ar Vyriausiasis Lietuvos išlaisvinimo komitetas (VLIK), pirmaisiais veiklos metais bandžiusiomis daryti įtaką PLB veiklai ir ją riboti. Bėgant metams visos šios istorijos neišvengiamai nugrimzdo į užmarštį, kaip ir tų laikų kovų dalyvių vardai. LB kūrėjams senstant ir palaipsniui traukiantis iš gyvenimo, išretėjusias gretas neišvengiamai turėjo papildyti jaunesni, dažnai jau išeivijoje gimę ir brendę jaunuoliai, perimdami vadovaujančias pozicijas įvairiose bendruomenės institucijose. Vyko kartų kaita, tačiau naujai ateinančių ir įsijungiančių į LB skaičius jau būdavo mažesnis nei išeinančiųjų, tad net didžiosiose LB ilgainiui mažėjo aktyvusis potencialas svarbiems bendruomeniniams darbams atlikti, atskirų kraštų LB jėgos silpnėjo, kai kurios bendruomenės nyko ir nerodė jokių aktyvesnės veiklos žymių. Devintojo dešimtmečio viduryje prasidėjusios permainos Lietuvoje suaktyvino išeivijos veiklą ir suvienijo išeivijos pajėgas remiant Lietuvos atkūrimo darbus. Dar didesnės permainos PLB laukė po 1990 m. Lietuvai atkūrus nepriklausomybę, galima sakyti, prasidėjo visai naujas PLB gyvenimas, nebelikus vieno iš pagrindinių uždavinių (kovos už Lietuvos nepriklausomybės atkūrimą), keitėsi bendruomenės tikslai, politinės, visuomeninės veiklos modeliai. Tuo pačiu metu po pasaulį pasklido naujų emigrantų banga, papildžiusi išeivijos gretas, kai kuriuose kraštuose atgaivinusį beveik sunykusias ar kūrusi naujas bendruomenes. Išsiplėtė ir PLB šeimos ratas: pirmiausia į savo tarpą ji priėmė išsivadavusių iš sovietinio režimo rytų kraštų lietuvių bendruomenes. Atsidaro ir naujų bendruomenių kraštuose, kur anksčiau nebuvo lietuvių gyventa. Atrodytų paradoksaliu, kad LB narių skaičiaus didėjimas vyksta lygiagrečiai su priešingu dalyku – mažėjančiu naujųjų emigrantų solidarumo ir savitarpio palaikymo laipsniu ir domėjimusi pačios PLB veikla.

Vartant senus laikraščius, skaitant PLB kūrėjų, bendruomenės veteranų tekstus

neapleidžia nuojauta, kad net prabėgus beveik septyniems dešimtmečiams kai kurie dalykai, problemos nesikeičia ir lieka aktualūs iki šiol. Nors PLB dokumentuose ar internetiniuose portaluose vienus žodžius keičia kiti (vietoj „tikslų ir uždavinių“ atsiranda šias laikais populiariau skambančios „vizijos“ ir „misijos“), jų turinys daugiausia lieka tas pats, o visas PLB ir atskirų kraštų LB gyvenimas ir veikla atsiremia į vieną paprastą dalyką – konkrečius žmones. Kaip dar 1963 m. kalbėjo PLB pirmininku išrinktas Juozas Bačiūnas (Bachunas), galima surašyti gražiausius PLB uždavinius, planus ir programas, bet jei stigsime šiam bendruomeniniam darbui pasiaukojusių žmonių ir lėšų, tai visa liks tik popieriuje. „Nežiūrint, kas Lietuvių Chartoje gražiai surašyta ir kiek tais klausimais mūsų spaudoje ir visuomenėje buvo prikalbėta, Pasaulio lietuvių bendruomenė tokia tėra ir tegali būti, kiek viso laisvojo pasaulio lietuviai praktiškai ja domisi ir jos darbuose bei sumanymuose dalyvauja“[\[7\]](#), – sakė jis, tikėdamas, kad po visą pasaulį išsibarstę lietuviai ne tik suvoks PLB prasmę, bet ir nepagailės jai savo jėgų. J. Bačiūnas mėgdavo kartoti, kad „PLB susiorganizavimas yra didelė idėja“, o didelės idėjos nemiršta, jei randa atramą realiame gyvenime[\[8\]](#). Kiek šiuolaikinės kartos emigrantams gali būti svarbūs Lietuvių chartos ir PLB veiklos principai – parodys ateitis, nes viskas priklauso tik nuo pačių pasaulio lietuvių noro ir pastangų. Žvelgdami į PLB praeitį galime neabejoti: kol bus žmonių, suprantančių ir vertinančių PLB idėją, negailinčių jai savo laisvalaikio ir sunkiai uždirbtų pinigų, savanorišku neapmokamu darbu prisidedančių prie šios bendruomenės egzistavimo – tol PLB bus gyva.

Pabaigai sveikinant į Lietuvą iš viso pasaulio besirenkančius lietuvius norėtusi pacituoti dar vieno bendruomenės veterano, prelato Jono Balkūno (1902–1989) žodžius. Garsus Amerikos lietuvių visuomenės veikėjas kunigas J. Balkūnas buvo senosios, vadinamosios *grynorių* kartos atstovas, gimęs jau JAV, vienas iš nedaugelio šios *grynorių* kartos emigrantų atstovų, prisidėjęs prie JAV LB ir PLB bendruomenės kūrimo, buvęs JAV lietuvių bendruomenės laikinojo komiteto pirmininkas, parengęs LB statutą, įstatus. Beveik prieš penkis dešimtmečius, 1976 m., kalbėdamas su „Į Laisvę“ žurnalo redaktoriais apie LB veiklą, jos praeitį ir ateitį, Jonas Balkūnas linkėjo labai paprastų dalykų, kurie lieka svarbūs net šiomis dienomis: „Lietuvių bendruomenei, jos organizacijai ir kiekvienam lietuviui linkiu būti vertiems savo protėvių ir palikti pagarbos vertą prisiminimą savo palikuonims; linkiu, kad mūsų tautinis solidarumas taptų gyvenimiška tikrove, ne tik teorine tautine dorybe ir kad mes jį ugdytume savo kasdieniais santykiais, ne tik gražiais žodžiais; linkiu, kad mes vienos tautos vaikais jaustumės ne tik iškilmingomis

dienomis, bet ir tais atvejais, kai brolis lietuvis mus įžeidžia, apkalba, niekina, traukia į svetimųjų teismą; ir ypatingai linkiu, kad kiekvienas lietuvis tautinio susipratimo ir lietuvių vienybės ženklą aktyviai dalyvautų savosios bendruomenės gyvenime, stiprintų bendruomenės organizacijos demokratinę santvarką ir, gink Dieve, nesigriebtų kokio pasiraustinio jos griovimo.“^[9]

^[1] „Ką man duoda Bendruomenė?": komentuoja VLB Tarybos narė, *VLB informacijos*, 2012, gruodis, p. 9.

^[2] PLB savo istoriją skaičiuoja nuo 1958 m., o idėjinėmis šaknimis siejama su dar nepriklausomoje Lietuvoje 1935 m. įkurta Pasaulio lietuvių sąjunga.

^[3] *Pasaulio lietuvių bendruomenė 1949-2003*, Sud. V. Stravinskienė. Vilnius: Artlora, 2004; Simanavičiūtė D. *Pasaulio lietuvių bendruomenės raida XX a. 5-8 dešimtmečiuose*. [daktaro disertacija] Kaunas: VDU, 2008, Ūsaitė K. *Pasaulio lietuvių jaunimo sąjunga XX a. 6-9 dešimtmečiais*. Vilnius: Versus aureus, 2013. Taip galima rasti tiek istorikų, tiek pačių išeivių leistų darbų apie Didžiosios Britanijos, Australijos, Vokietijos, Prancūzijos, JAV lietuvių bendruomenių veiklą.

^[4] Rastenis V. Visų pasaulių tautiečiai, vienykitės, *Darbininkas*, 1979 05 04, Nr.18, p.3.

^[5] *Pasaulio lietuvių bendruomenės keliu*, Pfullingen, 1950, p. 16.

^[6] Rastenis V. Trūkčiojimų laikotarpis, *Akiračiai*, 1970, Nr. 4(18), p. 1, 10.

^[7] Bachunas J. J. Ko norime ir kiek galime Pasaulio lietuvių bendruomenėje, *Pasaulio lietuvis*, 1963, Nr.1, p. 8.

^[8] PLB Valdybos pirmininkas bendruomenės klausimais, *Pasaulio lietuvis*, 1964, Nr. 3, p. 39.

^[9] Prelatas Jonas Balkūnas Bendruomenės klausimais, *Į laisvę*, 1976, Nr. 66, p. 11.

Projektas „Pasaulio Lietuva.“

Jei norėtumėte publikuoti straipsnį prašome nekeisti straipsnio pavadinimo, nurodyti informacijos šaltinį, autorių ir projekto pavadinimą.

www.pasauliolietuvis.lt

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

